

AİLEYE YÖNELİK SOSYAL POLİTİKALARDA YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ: TÜRKİYE VE İSKANDİNAV ÜLKELERİ ARASINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Faruk Selahattin YOLCU¹

Öz

Türkiye’ de yerel yönetimler, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın öncülüğünde yürütülen iş birliği ve eşgüdüm çerçevesinde, sosyal politikaların yerel düzeyde etkili, kapsayıcı ve erişilebilir biçimde uygulanmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Bu çalışma, Türkiye ile İskandinav ülkeleri (İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya ve İzlanda) arasındaki aile odaklı sosyal politika uygulamalarını, yerel yönetimlerin kurumsal işlevleri bağlamında karşılaştırmalı olarak analiz etmektedir. İskandinav ülkeleri; güçlü refah devleti gelenekleri, yüksek düzeyde kurumsallaşmış ve özerk yerel yönetim sistemleri ile aile politikalarının yerel düzeyde uygulanmasına verdikleri önem doğrultusunda çalışma grubu olarak seçilmiştir. Çalışmada nitel yöntem kullanılmış ve karşılaştırmalı analiz tekniği benimsenmiştir. İnceleme kapsamında; yerel yönetimlerin aile politikalarındaki yasal yetki düzeyi, finansman yapısı, çocuk bakım hizmetlerinin kapsamı, ebeveyn izinleri ve destek mekanizmaları, kadınlara yönelik hizmet modelleri, ekonomik destek uygulamaları ile genel yerelleşme düzeyi gibi yapısal unsurlar esas alınmıştır. Çalışmanın bulguları, çocuk bakımı, ebeveyn destekleri ve kadınlara yönelik hizmetlerin hem Türkiye’ de hem de İskandinav ülkelerinde yerel düzeyde ele alındığını; ancak İskandinav ülkelerinde bu hizmetlerin daha sistematik, yaygın ve kurumsal olarak yerel yönetimlerin asli sorumluluğu kapsamında yapılandırıldığını göstermektedir. Bu bağlamda, farklı yönetim modelleri temelinde şekillenen iki sistemin karşılaştırılması, Türkiye’nin sosyal hizmetlerin yerelleşmesi sürecinde kaydettiği ilerlemeyi görünür kılarken, aile odaklı sosyal politikaların daha eşitlikçi ve bütüncül biçimde geliştirilmesi açısından yön gösterici bir çerçeve sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile politikaları, kamu politikası, yerel yönetimler, sosyal politika, Türkiye, İskandinav Ülkeleri.

¹Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye, selahattin.yolcu@kocaeli.edu.tr, ORCID:0000-0001-9942-7669.

THE ROLE OF LOCAL GOVERNMENTS IN FAMILY-ORIENTED SOCIAL POLICIES: A COMPARATIVE STUDY BETWEEN TÜRKİYE AND SCANDINAVIAN COUNTRIES

Abstract

Local authorities in Türkiye contribute to the effective and accessible implementation of social policies at the local level within the framework of cooperation coordinated by the Ministry of Family and Social Services. This study comparatively examines family-focused social policy practices between Türkiye and the Scandinavian countries (Sweden, Norway, Denmark, Finland, Iceland) in the context of the institutional functions of local authorities. The Scandinavian countries were selected due to their strong welfare state traditions and autonomous local government systems. The study employed qualitative methods and comparative analysis, evaluating legal authority, financing, childcare services, parental leave, services for women, economic support, and the level of decentralisation. The findings show that local governments in the Scandinavian countries have a high degree of financial and institutional autonomy and assume direct responsibility for family policies. In Türkiye, this process is being strengthened through models developed under the coordination of the Ministry. Childcare and parental support are provided at the local level in both contexts; however, services in the Scandinavian countries are more systematic and institutionalised. In this regard, the study highlights the progress made in the localisation of social services in Türkiye and contributes to the development of more equitable and comprehensive family-focused policies.

Keywords: *Family policies, public policy, local governments, social policy, Türkiye, Scandinavian Countries.*

GİRİŞ

Yerel yönetimler, toplumsal refahın güçlendirilmesi ve bireylerin yaşam kalitesinin artırılması açısından modern kamu yönetiminin temel aktörlerinden biri haline gelmiştir. Özellikle sosyal politika alanında sunulan hizmetler yalnızca bireysel sosyal güvenliğin tesisiyle sınırlı kalmamakta; toplumsal dayanışmanın pekiştirilmesine, sosyal eşitsizliklerin azaltılmasına ve ekonomik istikrarın sürdürülmesine de önemli katkılar sunmaktadır. Aile politikaları bu bağlamda; çocuk bakımı, ebeveyn izinleri, kadınlara yönelik destek mekanizmaları ve yoksullukla mücadele gibi birçok hizmet alanını kapsamakta, yerel düzeyde uygulanabilirliğin ve erişilebilirliğin artırılmasında belirleyici bir role sahiptir.

Sosyal politika literatürünün temel eserlerinden biri olan *The Three Worlds of Welfare Capitalism* (Esping-Andersen, 1990), İskandinav ülkelerini “sosyal demokrat refah rejimi” başlığı altında ele almakla birlikte, sonrasında gelişen tartışmalar bu homojenleştirici yaklaşımın ötesine geçmektedir. Güncel literatür, İsveç’in kapsamlı ve kapsayıcı kamu hizmetleri odağında kurumsal evrenselliğe dayalı yapısını, Norveç’in daha merkezîyetçi planlamasını, Finlandiya’nın hizmet bazlı sosyal refah modelini ve İzlanda’nın daha küçük ölçekli ama esnek yapısını farklılaşan sosyal politika yapıları olarak tanımlamaktadır (Hemerijck, 2013, s. 10; Kautto, 2002, s. 55). Dolayısıyla bu çalışmada İskandinav ülkeleri sadece tek tip bir refah modeli olarak değil, içsel farklılıklarıyla birlikte analiz edilmektedir.

Çalışmada kapsamlı bir karşılaştırma yapabilmek amacıyla beş İskandinav ülkesi (İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya ve İzlanda) inceleme kapsamına dahil edilmiştir. Bu ülkeler, yüksek yerel özerklik düzeyine sahip olmaları, aile refahına yönelik kapsamlı sosyal politika sistemleri geliştirmiş bulunmaları ve farklı yönetim modellerini temsil etmeleri bakımından çalışma grubu seçim sürecinde öne plana çıkmıştır. Türkiye ise, sosyal politika uygulamalarında merkezîyetçi yapısını büyük ölçüde koruyan, ancak son yıllarda yerel düzeyde artan kurumsal kapasite ve hizmet çeşitliliğiyle dikkat çeken bir karşı model olarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda belirlenen çalışma grubu, yönetim yapıları, finansman modelleri ve uygulama pratikleri açısından anlamlı karşılaştırmalar yapma imkânı sunmaktadır.

Çalışmanın temel amacı, Türkiye ile İskandinav ülkeleri arasında yerel yönetimlerin aile politikalarındaki rollerini karşılaştırmalı bir yaklaşımla analiz etmek ve iki farklı yönetim modelinin yapısal dinamiklerini ortaya koymaktır. Türkiye’de sosyal politika uygulamaları hâlen merkeziyetçi bir yapı içinde şekillenirken, son yıllarda büyükşehir belediyeleri öncülüğünde yerel düzeyde uygulamaya yönelik kapasitenin artması önemli bir dönüşüm sinyali vermektedir. Buna karşılık, İskandinav ülkelerinde yerel yönetimler sosyal politikanın hem tasarım hem de uygulama aşamasında yüksek düzeyde özerkliğe sahiptir. Bu yapısal farklılıklar, sosyal hizmetlerin erişilebilirliği, mali sürdürülebilirlik ve toplumsal kapsayıcılık gibi alanlarda somut sonuçlar doğurmaktadır.

Çalışmanın alana özgün katkısı, İskandinav ülkelerinin sosyal politika uygulamalarının yalnızca genel refah rejimi karakteristikleri üzerinden değil, kendi iç dinamikleriyle birlikte ele alınması ve bu örneklerin Türkiye’nin yerel sosyal politika kapasitesiyle mukayese edilmesidir. Ayrıca, son dönemde Türkiye’de yerel yönetimlerin sosyal hizmet sunumundaki artan kurumsal çeşitliliği ve dijitalleşme süreçleri de analize dâhil edilerek, klasik merkeziyetçi model ile gelişen yerel dönüşümün potansiyelleri ortaya konulmaktadır. Bu bağlamda çalışma, hem Türkiye’de yerel düzeyde sosyal politika üretim kapasitesinin güçlendirilmesi adına uygulanabilir stratejilere katkı sağlamayı, hem de İskandinav örneklerinin bütüncül ve karşılaştırmalı değerlendirmesi üzerinden literatüre özgün bir analiz sunmayı hedeflemektedir.

Bu kapsamda çalışma, yerel yönetimlerin sosyal refah politikalarında daha etkin bir konuma taşınmasına katkı sağlamayı amaçlamakta ve Türkiye’nin sosyal politika alanındaki yerel kapasitesini güçlendirmeye yönelik uygulanabilir stratejiler geliştirmeyi hedeflemektedir. Böylece sosyal hizmet sunumunun daha kapsayıcı, eşitlikçi ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulmasına katkıda bulunulması beklenmektedir.

KAVRAMSAL ARKA PLAN: AİLEYE YÖNELİK POLİTİKALARIN TEMEL BİLEŞENLERİ VE YEREL YÖNETİM PERSPEKTİFİ

Bu bölümde, aile politikalarının temel unsurları, kapsamı ve hedefleri çok boyutlu bir perspektifle ele alınmaktadır. Öncelikle, modern refah devletlerinde aileye yönelik politikaların hangi sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçlardan

doğduğu açıklanmakta; ardından bu politikaların aile içi ilişkilerden toplumsal eşitliğe kadar uzanan geniş etkileri değerlendirilmektedir. Ailelerin ekonomik bağımsızlığını, çocukların refahını ve cinsiyet eşitliğini destekleyen politika araçları; çocuk bakım hizmetlerinden ebeveyn izinlerine, sosyal yardım programlarından istihdam politikalarına kadar farklı boyutlarıyla incelenmektedir. Ayrıca, bu bileşenlerin yalnızca merkezi yönetim tarafından değil, yerel düzeydeki aktörler tarafından da nasıl hayata geçirildiği tartışılarak, yerel yönetimlerin politika tasarımı ve uygulamasındaki stratejik konumu analiz edilmektedir.

Aileye Yönelik Politikalarda Yapısal ve İşlevsel Bileşenler

Aile politikaları, bireylerin ve ailelerin sosyal ve ekonomik refahını güçlendirmeyi amaçlayan, çok boyutlu ve birbirini tamamlayıcı müdahale alanlarını kapsayan kamusal stratejiler bütünüdür. Bu politikalar yalnızca aile içi ilişkilerin düzenlenmesiyle sınırlı kalmamakta; toplumsal eşitsizlikleri azaltma, sosyal kapsayıcılığı artırma ve nesiller arası fırsat eşitliğini sağlama gibi daha geniş hedeflere de yönelmektedir (Yüksel, 2007, s. 291). Modern aile politikalarının temel bileşenleri arasında; ailelerin ekonomik bağımsızlığının desteklenmesi, çocukların haklarının ve refahının güvence altına alınması ve cinsiyet eşitliğinin güçlendirilmesi yer almaktadır (Lewis, vd., 2008, s. 263). Bu çok boyutlu yapının daha iyi anlaşılabilmesi adına, aile politikalarının temel bileşenleri ayrı ayrı ele alınmaktadır:

- ***Çocuk Bakımı ve Erken Çocukluk Eğitimi Hizmetleri:*** Aile politikalarının en kritik bileşenlerinden biri olan çocuk bakım hizmetleri, erken yaşta kaliteli eğitime erişim aracılığıyla çocukların bilişsel ve sosyal gelişimini desteklemekte, aynı zamanda ebeveynlerin, özellikle kadınların işgücüne katılımını kolaylaştırmaktadır (Mahon, vd., 2012, s. 23). Bu hizmetlerin yaygınlaştırılması, yalnızca bireysel fırsat eşitliğini değil; cinsiyet eşitliğini ve ekonomik sürdürülebilirliği de teşvik etmektedir. Bu nedenle çocuk bakım politikaları, sosyal adalet ve ekonomik rasyonaliteyi buluşturan stratejik bir araç olarak değerlendirilmektedir.
- ***Ebeveyn İzinleri ve Destek Mekanizmaları:*** Ebeveyn izinleri, iş ve aile yaşamı arasında denge kurmayı kolaylaştıran ve özellikle kadınların kariyer sürekliliğini korumalarına katkı sağlayan önemli bir destek

mekanizmasıdır (Ray, Gornick ve Schmitt, 2010, s. 196). Cinsiyet eşitliğini gözetken ve her iki ebeveyni de kapsayan izin uygulamaları, çocukların erken dönemde aile içinde bakım alma hakkını güvence altına alırken, istihdam piyasasında eşitlikçi bir yapının gelişimine de zemin hazırlamaktadır (Kosłowski vd., 2019, s. 152). Böylece ebeveyn izinleri hem cinsiyet normlarını dönüştüren hem de aile refahını sürdürülebilir kılan yapısal bir unsur haline gelmektedir.

- *Kadın ve Çocuklara Yönelik Sosyal Politikalar:* Aile politikalarının cinsiyet eşitliğine katkısı, kadınların ekonomik bağımsızlığını destekleyen ve çocukların korunmasını önceleyen uygulamalarla pekişmektedir. Aile içi şiddetle mücadele, kadın istihdamını teşvik eden politikalar ve çocuk refahını güvence altına alan sosyal programlar, bu alandaki temel müdahale alanlarını oluşturmaktadır (Annesley, Engeli ve Gains, 2015, s. 535). Sosyal hizmetlerin cinsiyet perspektifiyle yeniden düzenlenmesi hem bireysel hakların korunmasını hem de toplumsal refahın artırılmasını sağlamaktadır (Ferragina, Seeleib-Kaiser ve Spreckelsen, 2015, s. 344). Bu yönüyle, kadın ve çocuk odaklı politikalar sadece hedef gruplara değil, tüm topluma yayılan olumlu etkiler üretmektedir.
- *Sosyal Yardımlar ve Aile Destek Programları:* Düşük gelirli ailelere yönelik sosyal yardımlar, ekonomik kırılganlığı azaltma ve sosyal dışlanmayı önleme işlevi görmektedir; bu yönüyle aile politikalarının sosyal dengeyi kurucu boyutunu oluşturmaktadır (Cantillon, Marx ve Van den Bosch, 2009, s. 301). Eğitim, sağlık ve istihdam destekleriyle tamamlanan çok boyutlu yardım programları, yalnızca geçici bir destek mekanizması olarak değil, ailelerin uzun vadeli ekonomik ve sosyal bağımsızlığını hedefleyen yapılar şeklinde tasarlanmalıdır. Bu tür programlar, refah devletinin koruyucu değil, dönüştürücü yönünü temsil etmektedir.
- *Çalışma-Aile Yaşamı Dengesi ve İstihdam Politikaları:* Modern aile politikalarının önemli bir boyutu, bireylerin hem üretken bireyler olarak çalışma hayatında aktif kalabilmeleri hem de aile yaşamındaki rollerini sürdürebilmelerine olanak tanımaktır (Kossek, Baltes ve

Matthews, 2011, s. 351). Esnek çalışma saatleri, uzaktan çalışma imkânları ve çocuk bakım hizmetlerine kolay erişim gibi düzenlemeler, iş-aile uyumunu sağlayarak sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkı sunmaktadır (Lewis et al., 2008, s. 265). Bu politikaların hayata geçirilmesi, yalnızca bireysel memnuniyeti değil, iş verimliliği ve toplumsal istikrarı da desteklemektedir.

Tüm bu politika bileşenlerinin etkili şekilde uygulanabilmesi, yerel düzeyde güçlü bir kurumsal kapasiteyi ve çok aktörlü iş birliğine dayanan bir yönetim anlayışını gerekli kılmaktadır. Aile politikalarının tasarımı kadar uygulanmasında da yerel yönetimlerin rolünün güçlendirilmesi, hizmetlerin yerel ve dijital bağlamda daha erişilebilir, kapsayıcı ve etkili olmasını mümkün kılacaktır (Thevenon, 2011, s. 67; Yolcu ve Ozan, 2024, s. 2299). Böylelikle aile politikaları, yalnızca merkezi kararların bir çıktısı değil, yerel düzeyde toplumsal ihtiyaçlara duyarlı ve kalıcı çözümler üretebilen bir yapı haline gelebilir.

Yerel Yönetimlerin Aile Politikalarındaki Konumu ve Etki Alanı

Aileye yönelik sosyal politikalar hem bireysel refahın hem de toplumsal bütünleşmenin ve ekonomik sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik çok katmanlı kamu müdahalelerini ifade etmektedir. Bu politikaların temel amacı, toplumun genel refah düzeyini yükseltmek, yapısal eşitsizlikleri azaltmak ve özellikle dezavantajlı gruplara yönelik koruyucu ve güçlendirici hizmetler sunmaktır (Dean, 2019, ss. 3-5). Ancak bu hedeflerin sahada başarıyla hayata geçirilebilmesi, yalnızca merkezi hükümetlerin değil, yerel yönetimlerin de aktif katkı sunduğu çok düzeyli bir yönetim yapısını gerektirmektedir. Nitekim son yıllarda yönetim anlayışında yaşanan dönüşüm ve yerelleşmenin artan önemi, sosyal politika alanında yerel yönetimleri vazgeçilmez aktörler haline getirmiştir (Daly ve Yeates, 2020, s. 45). Bu durum, özellikle hizmetlerin yerel ihtiyaçlara uygunluk düzeyini artırarak, politikaların toplum tarafından daha fazla sahiplenilmesini de mümkün kılmaktadır.

Bu çerçevede yerel yönetimlerin sosyal politikalar içerisindeki konumu, salt uygulayıcı olmaktan öte, politika geliştirme ve hizmet tasarımı süreçlerinde etkinlik kazanan bir yapıya evrilmiştir. Özellikle yerel düzeyin esnekliği, yenilikçiliğe açıklığı ve hizmetlerde hızlı tepki verme kapasitesi, sosyal politika

uygulamalarının niteliğini doğrudan etkilemektedir (Alcock ve Craig, 2009, s. 98). Bu yönüyle yerel yönetimler, değişen sosyal riskler karşısında daha çevik ve ihtiyaca duyarlı çözümler geliştirme potansiyeli taşımaktadır.

Yerel yönetimlerin sosyal politika üretimindeki rolü çok boyutludur. Bu roller, doğrudan hizmet sunumunun ötesine geçerek mali kaynakların yönetimi, toplumsal ihtiyaçların tespiti, izleme-değerlendirme süreçlerinin yürütülmesi ve toplumsal kesimlerle istişareye dayalı politika geliştirilmesini içermektedir (Greer ve Elliott, 2019, s. 67). Ayrıca, yoksullukla mücadele, yaşlı ve engelli bireylerin desteklenmesi, kadın ve çocukların korunması gibi öncelikli alanlarda yerel yönetimler özgün programlar geliştirerek sosyal adaletin yerel ölçekte inşasına katkı sağlamaktadır (Jordan ve Drakeford, 2012, s. 115). Bu çerçevede yerel yönetimler, yalnızca kamu hizmeti sağlayıcısı değil, toplumsal kapsayıcılığı artıran ve sosyal bütünleşmeyi de destekleyen stratejik aktörler olarak öne çıkmaktadır.

Sosyal politikaların başarısı, yalnızca içeriğiyle değil, uygulama süreçlerinin demokratik, katılımcı ve kapsayıcı olup olmamasıyla da ilişkilidir. Katılımcı yönetişimin güçlenmesiyle birlikte sosyal hizmetlerin yerel düzeyde daha erişilebilir, esnek ve toplumun gerçek ihtiyaçlarına duyarlı hale geldiği gözlemlenmektedir (Hudson ve Lowe, 2009, s. 203). Bu yönetim yaklaşımı, özellikle kırılgan grupların sesini politika süreçlerine dâhil edebilmesi bakımından sosyal eşitliği teşvik eden bir işlev görmektedir.

Diğer yandan, yerel politikaların demokratik katılım mekanizmaları ile desteklenmesi hem hizmet kalitesini hem de sosyal politikalara yönelik toplumsal meşruiyeti artırmaktadır (Powell ve Hendricks, 2009, s. 78). Bu nedenle, yerel yönetimlerin sadece hizmet sunumuna odaklanmayan, karar alma süreçlerine yurttaş katılımını da teşvik eden bir politika kültürü geliştirmesi kritik önem taşımaktadır. Ancak bu sürecin sürdürülebilirliği, yerel yönetimlerin yönetsel kapasitesine ve yönetişim ilkelerine bağlıdır.

Sosyal politikaların başarıyla uygulanabilmesi, yalnızca kaynaklara erişimle değil; bu kaynakların adil, şeffaf ve hesap verebilir biçimde yönetilmesiyle mümkündür (Kennett, 2008, s. 56). Bu noktada iyi yönetişim ilkelerine dayalı planlama, performans izleme ve toplumsal geri bildirim mekanizmalarının kurumsallaşması büyük önem arz etmektedir. Etkin yerel sosyal politikalar

ancak böyle bir kurumsal zeminle, sosyal dışlanma risklerini azaltabilir ve kamu hizmetlerinin kalitesini artırabilecektedir (Taylor-Gooby ve Leruth, 2018, s. 132). Bu da sosyal politika uygulamalarında sürdürülebilirlik, hesap verebilirlik ve değer yönelimli kamu kurumları için toplumsal güven inşası açısından vazgeçilmez bir zemin oluşturmaktadır (Ozan ve Yolcu, 2024, s. 48).

Bu genel çerçeve doğrultusunda, yerel yönetimlerin aileye yönelik sosyal politikalar alanındaki konumlarını daha somut biçimde ortaya koymak amacıyla, İskandinav ülkeleri ve Türkiye örnekleri derinlemesine incelenmiştir. Her iki örnek grubunda da yerel yönetimlerin yetki alanları, kurumsal kapasitesi ve sosyal hizmet sunumundaki işlevleri değerlendirilerek, karşılaştırmalı analiz için gerekli olan yapısal ve işlevsel veriler sistematik biçimde ortaya konmuştur. İzleyen bölümlerde sırasıyla, İskandinav ülkelerinin aile politikalarındaki yerel yönetim pratikleri, Türkiye’deki durum ve kurumsal sınırlılıklar ile bu iki model arasındaki benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır.

YÖNTEM

Bu çalışma, Türkiye ile İskandinav ülkeleri (İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya ve İzlanda) arasında yerel yönetimlerin aileye yönelik sosyal politika uygulamalarını karşılaştırmalı bir perspektiften analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, nitel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı analiz (comparative analysis) tekniği tercih edilmiştir. Karşılaştırmalı analiz yöntemi, farklı ülke örneklerinde sosyal politika üretiminde etkili olan yönetim yapılarının, kurumsal pratiklerin ve uygulama düzeyindeki stratejilerin sistematik olarak karşılaştırılmasına olanak tanımaktadır (Sartori, 1991, s. 244). Bu yöntemin tercih edilmesinin temel nedeni, araştırma konusunun çok düzeyli yönetim, yerel kurumsal kapasite ve sosyal politika araçları gibi yapısal ve işlevsel olarak karşılaştırılabilir parametreler içermesidir (Collier, 1993, s. 105; Lijphart, 1971, s. 683).

Çalışma tasarımı, karşılaştırmalı siyaset ve kamu politikası literatüründe sıkça kullanılan “en benzer sistemler tasarımı”na (most similar systems design) dayanmaktadır (Ragin, 1987, s. 2-3). İskandinav ülkeleri genel olarak benzer toplumsal, ekonomik ve yönetsel gelişmişlik düzeylerine sahip olmalarına karşın, Türkiye farklı bir yönetim modeli ve merkezîyetçi yapısıyla anlamlı

bir karşılaştırma zeminine sahiptir. Bu sayede, benzer hedefleri olan ancak farklı kurumsal yapılara sahip yönetimlerin aile politikaları konusundaki uygulamaları derinlemesine analiz edilebilmiştir.

Çalışma kapsamında kullanılan veriler, üst politika belgelerine ve temel stratejik belgelere dayanmaktadır. Türkiye özelinde, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın strateji belgeleri, büyükşehir belediyelerinin faaliyet raporları, ilgili yasa metinleri ve uygulama kılavuzları incelenmiştir. İskandinav ülkeleri için ise ulusal sosyal politika strateji belgeleri, belediye yasaları, sosyal hizmet mevzuatları ve aile politikalarına ilişkin 2011 sonrası resmi raporlar temel alınmıştır. Bu tarihsel sınırlama, Türkiye'de ve İskandinav ülkelerinde yerel yönetimlerin aile politikalarındaki rolünü etkileyen önemli yasal düzenlemelerin yürürlüğe girmesi ve hizmet modellerinde güncellenen yaklaşımların öne çıkmasıyla ilişkilidir. Türkiye özelinde ise bu dönemin seçilmesinde, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğü gibi kurumların faaliyetlerinin, 2011 yılında çıkarılan 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı çatısı altında birleştirilmesi belirleyici olmuştur. Bu kurumsal yeniden yapılanma, aile politikalarının merkezi düzeyde bütünleşmesini sağlamış ve yerel uygulamalara yön veren politika belgelerinin kapsam ve niteliğini önemli ölçüde etkilemiştir. Merkezi düzeydeki bu bütünleşme, yerel yönetimlerin uygulamalarında gözlemlenen çeşitlilik ve yeniliklerin analiz edilmesini daha anlamlı hale getirmiştir. Bu doğrultuda analizin yerel boyutunda, Ankara, İzmir, İstanbul ve Bursa büyükşehir belediyeleri üzerinden seçilmiş uygulamalar incelenmiş; bu tercihte söz konusu belediyelerin ölçek, hizmet çeşitliliği ve yenilikçi uygulamalar açısından temsil gücünün yüksek olması belirleyici olmuştur. Ayrıca karşılaştırmalı analiz sürecinde, ilgili akademik literatürde yer alan güncel göstergelerden yararlanılmıştır. Çalışmada kullanılan başlıca kurumsal veri kaynakları aşağıdaki Tablo 1'de sunulmaktadır:

Tablo 1. Çalışmada Kullanılan Temel Veri Kaynakları

Ülke	Kurumsal Kaynak	Belge Türü
<i>Türkiye</i>	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Büyükşehir Belediyeleri Resmî Gazete	Yasa ve Yönetmelikler Strateji Belgeleri, Faaliyet Raporları
<i>İsveç</i>	Socialstyrelsen (Sosyal Hizmetler Kurumu)	Sosyal Hizmetler Yasası, Politika Raporları
<i>Norveç</i>	Kommunal- og distriktsdepartementet (Yerel Yönetimler ve Bölgesel Kalkınma Bakanlığı)	Belediye Yasası, Çocuk Bakım Yasası
<i>Finlandiya</i>	Sosiaali- ja terveystoimiisteriö (Sosyal İşler ve Sağlık Bakanlığı)	Sosyal Hizmet Strateji Belgeleri
<i>Danimarka</i>	Social- og Ældreministeriet (Sosyal İşler ve Yaşlılar Bakanlığı)	Sosyal Hizmet Kanunu ve Uygulama Rehberleri
<i>İzlanda</i>	Velferðarráðuneytið (Refah Bakanlığı)	Ebeveyn İzni Düzenlemeleri, Aile Politikası Raporları
<i>Akademik Literatür</i>	Uluslararası Veri Tabanları	Bilimsel Makaleler, Raporlar

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Verilerin çözümlenmesinde, çalışmada incelenen ülkelerdeki yerel yönetimlerin aile politikalarındaki konumunu değerlendirmeye olanak sağlayan belirli kriterler temel alınmıştır. Bu doğrultuda yerel yönetimlerin finansman yapısı, kurumsal yetki düzeyi, çocuk bakım hizmetlerinin kapsamı, ebeveyn izinleri ve destek mekanizmaları, kadınlara yönelik sosyal programlar, ekonomik destek uygulamaları ve genel yerelleşme düzeyi gibi karşılaştırma kriterleri kullanılmıştır. Bu başlıklar, ülkelerin aile odaklı sosyal politika uygulamalarındaki yapısal farklılıkları ve benzerlikleri anlamaya yönelik analitik bir temel sunmuştur. Böylece ülkeler arası farklılıklar yalnızca uygulama düzeyinde değil; politika üretme mantığı, karar alma süreçleri ve yerel katılım mekanizmaları bakımından da ayrıntılı şekilde ortaya konmuştur. Çalışma boyunca bilimsel güvenilirlik ve metodolojik tutarlılık ilkeleri ön planda tutulmuş; çok kaynaklı veri setlerinin birlikte değerlendirilmesiyle yönetsel bütünlük sağlanmıştır.

BULGULAR: AİLEYE YÖNELİK SOSYAL POLİTİKALARDA YEREL YÖNETİMLERİN TAMAMLAYICI VE DÖNÜŞTÜRÜCÜ ROLÜ

Bu bölümde, İskandinav ülkeleri ve Türkiye’de yerel yönetimlerin aileye yönelik sosyal politikalarındaki rollerinin karşılaştırmalı bir analizi sunulmaktadır. Karşılaştırma hem kurumsal kapasite hem de politika tasarımı ve uygulama süreçleri açısından yapılmakta; hizmetlerin kapsamı, hedef gruplar, katılımcılık düzeyi ve kaynak yönetimi gibi temel boyutlar detaylandırılmaktadır. İskandinav modelinin yüksek refah düzeyi, kapsayıcı hizmet anlayışı ve güçlü yerel özerklik özellikleri; Türkiye’nin ise gelişmekte olan sosyal hizmet yapısı, merkezîyetçi politika çerçevesi ve yerel düzeyde kapasite farklılıkları bağlamında ele alınmaktadır. Böylece, iki farklı yönetim ve sosyal politika geleneğinin güçlü ve zayıf yönleri ortaya konularak, Türkiye’nin aile politikaları alanında yerel yönetim temelli gelişim potansiyelleri tartışılmaktadır.

İskandinavya Örneği: Aile Politikalarının Yerel Ölçekte Kurumsallaşması

İskandinav ülkeleri, geniş kapsamlı sosyal refah politikaları ve güçlü, özerk yerel yönetim sistemleriyle sosyal politika literatüründe ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Sosyal refah devleti ilkelerinin somutlaşmış hali olarak kabul edilen İskandinav modeli, yerelleşme, katılımcılık ve yerel düzeyde politika üretimi açısından da uluslararası bir referans noktası oluşturmaktadır (Ladner, Keuffer ve Baldersheim, 2016, s. 265). Bu bağlamda, aile politikalarının tasarımı ve uygulanmasında yerel yönetimlerin oynadığı merkezi rol, bu ülkeleri diğer refah devleti modellerinden ayıran başlıca özelliklerden biri haline gelmiştir.

Söz konusu modelde yerel yönetimler; çocuk bakımı, ebeveyn izinleri, ekonomik destekler ve cinsiyet eşitliği gibi temel sosyal politika alanlarında hem karar alma süreçlerine katılmakta hem de doğrudan uygulayıcı konumda bulunmaktadır (Elmgren, 2021, s. 41). Bu yapı, yerel ihtiyaçların daha etkin analiz edilmesini ve hizmetlerin topluma daha duyarlı biçimde sunulmasını mümkün kılmaktadır.

İskandinav sosyal refah modeli, merkezi hükümet ile yerel yönetimlerin sıkı iş birliğine dayanan bütüncül bir yönetim anlayışına sahiptir. Merkezi hükümet, politika çerçevesini ve finansmanı sağlarken; yerel yönetimler, uygulama stratejilerini belirleyerek hizmetleri doğrudan sunar (Greve, vd.,

2020, s. 702). Bu düzenleme, yerel düzeyde esneklik sağlayarak, farklı bölgesel ihtiyaçlara uyarlanabilen hizmet modellerinin geliştirilmesine olanak tanır. Örneğin Norveç'te, belediyelerin sosyal hizmetler konusundaki görev ve yetkileri KommuneLoven (Yerel Yönetimler Yasası, 2018) ve BarneHageloven (Çocuk Bakım Yasası, 2005) gibi yasal düzenlemelerle açık şekilde tanımlanmıştır (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2018; Utdanningsdirektoratet, 2005). Bu yasal çerçeve, yerel düzeyde aile politikalarının kurumsallaşmasını sağlayan temel dayanaklardan biridir.

İskandinav ülkelerinde *çocuk bakım ve erken çocukluk eğitimi hizmetleri* doğrudan belediyelerin sorumluluğundadır. İsveç'te çocuk bakım merkezlerinin kurulması ve işletilmesi, Eğitim Kanunu (Skollag, 2010) kapsamında belediyelerin zorunlu görevleri arasında yer almakta, uygulama ise yerel yönetmeliklerle şekillenmektedir. Belediyeler, demografik veriler ve bölgesel ihtiyaçlar doğrultusunda çocuk bakım hizmetlerinin kapsamı, finansmanı ve erişilebilirliği konusunda karar alma yetkisine sahiptir. Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de belediyeler tarafından işletilen düşük maliyetli "päiväkoti" (gündüz bakım merkezleri), hem çocukların erken yaşta eğitime erişimini garanti altına almakta hem de ailelerin bakım yükünü hafifleterek kadınların istihdama katılımını desteklemektedir (Kangas ve Rostgaard, 2020, s. 143; Nordberg, vd., 2023: 76). Bu uygulamalar, belediyelerin çocuk refahına yönelik politika üretiminde ne denli aktif olduklarını ortaya koymaktadır.

Ebeveyn izinlerine ilişkin politikalar da İskandinav ülkelerinde kapsamlı ve esnek biçimde düzenlenmiştir. Bu politikaların yerel düzeyde desteklenmesi, ebeveynlerin işgücü piyasasına dönüş süreçlerinin kolaylaştırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Norveç'te belediyeler, uzun süreli ücretli izinlerden dönen ebeveynler için danışmanlık hizmetleri, esnek çalışma saatleri ve işyeri destek programları gibi uygulamaları hayata geçirmekte ve bu çabalar Arbeidsmiljøloven (İş Ortamı Yasası, 2005) gibi ulusal yasalarla desteklenmektedir (Arbeids- og inkluderingsdepartementet, 2005). İzlanda, ebeveyn izinleri konusunda sunduğu kapsamlı ve eşitlikçi düzenlemelerle, aile politikalarının cinsiyet eşitliğini önceleyen yönünü en güçlü şekilde temsil eden İskandinav ülkelerinden biridir. Her bir ebeveyne 6 ay süreyle

tanınan ücretli izin hakkı, yalnızca 6 haftalık bir bölümün devredilebilir olmasıyla birlikte, bakım sorumluluğunun adil paylaşımını kurumsal düzeyde garanti altına almaktadır. Bu model, yalnızca annelerin değil, babaların da çocuk bakım süreçlerine aktif katılımını teşvik ederek, aile içi rollerdeki dönüşüme katkı sağlamaktadır. Ebeveyn izni çocuk 24 aylık oluncaya kadar kullanılabilmekte ve bu süre boyunca yapılan ödemeler, ebeveynin ortalama gelirinin %80'i oranında karşılanmaktadır. İznin uzatılması hâlinde gelirden orantılı azalma olmakla birlikte, iş güvencesi ve sosyal haklar korunmaktadır (Íslandsstofa, 2021). Yerel yönetimler ise, bu sürecin desteklenmesinde danışmanlık, esnek çalışma düzenlemeleri ve ebeveynleri güçlendiren sosyal hizmetlerle tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir. İzlanda örneği, aile politikalarının yalnızca merkezî değil, yerel düzeyde de eşitlikçi ve kapsayıcı biçimde tasarlanabileceğini göstermesi bakımından çalışmanın karşılaştırmalı çerçevesine önemli bir katkı sunmaktadır. Bu uygulamalar, iş-aile dengesi konusunda yerel düzeyde bütüncül çözümler üretildiğini göstermektedir.

Ekonomik destek mekanizmaları bakımından da yerel yönetimler oldukça geniş yetkilere sahiptir. İsveç'te belediyeler, Socialtjänstlag (Sosyal Hizmetler Yasası, 2001) kapsamında düşük gelirli ailelere sosyal yardım, kira desteği ve çocuk yardımları sunmaktadır (Socialstyrelsen, 2020). Danimarka'da ise "Lov om Social Service" (Sosyal Hizmetler Kanunu), belediyelere hanelerin ekonomik durumunu dikkate alarak doğrudan nakit destek ve hizmet yardımı sağlama yetkisi tanımaktadır (Social- og Ældreministeriet, 2022). Bu yetkiler, yerel yönetimlerin yalnızca uygulayıcı değil, politika geliştirici bir işlev gördüğünü de ortaya koymaktadır.

Cinsiyet eşitliği, İskandinav aile politikalarının ayrılmaz bir parçasıdır ve bu alanda da belediyeler aktif rol üstlenmektedir. Kadınların iş gücüne katılımını desteklemek üzere yürütülen politikalar, yerel düzeyde geliştirilen stratejik planlarla somutlaşmaktadır. Norveç'te uygulanan "Ligestillingsplan" (Eşitlik Planları), belediyelere kamu ve özel sektörde istihdam eşitliğini sağlamaya yönelik düzenlemeler getirmektedir (Kitterød ve Halrynjo, 2019, s. 205). İsveç'te ise belediyeler, "Jämställdhetsintegrering" (Cinsiyet Eşitliği Entegrasyonu) programları kapsamında eşit ücretlendirme, kariyer fırsatları ve yerel iş piyasası politikalarının eşitlik temelli düzenlenmesini sağlamaktadır.

(Löfström, 2022, s. 98). Bu uygulamalar, cinsiyetin yalnızca söylemsel değil, yapısal biçimde de yerel düzeye entegre edildiğini göstermektedir.

Aile içi şiddetle mücadele politikalarında da belediyeler önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Finlandiya'da yerel yönetimler, Lähisuhdeväkivallan ehkäisyohjelma (Aile İçi Şiddeti Önleme Programı) çerçevesinde kriz merkezleri, sığınma evleri ve aile danışmanlık hizmetleri sunarak mağdurlara hukuki, psikolojik ve sosyal destek sağlamaktadır (STM, 2021). Bu çok yönlü müdahale kapasitesi, aile bütünlüğünün korunmasında ve mağdur bireylerin toplumsal yaşama yeniden kazandırılmasında hayati rol oynamaktadır.

İskandinav ülkelerinde aile politikalarının planlanması ve uygulanması süreci, yerel yönetimlerin geniş yetki ve sorumluluk alanlarıyla şekillenmektedir. Yerel yönetimler, çocuk bakımından ebeveyn izinlerinin desteklenmesine, ekonomik yardımlardan cinsiyet eşitliğinin kurumsallaştırılmasına kadar birçok alanda aktif bir aktör olarak konumlanmaktadır. Bu yapı, merkezî idare ile yerel yönetimler arasında güçlü bir eşgüdüm mekanizmasına dayanmakta; hizmetlerin yerel düzeyde ihtiyaçlara duyarlı biçimde sunulmasını mümkün kılmaktadır. Belediye yasaları, sektörel düzenlemeler ve yönetim ilkeleri doğrultusunda kurumsallaşan bu sistem, sosyal refahın yerel düzeyde sürdürülebilirliğini sağlayan önemli bir uygulama modeli olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye Deneyimi: Merkezî Koordinasyondan Yerel Kapasite İnşasına

Türkiye'de sosyal politikaların belirlenmesi ve uygulanması, tarihsel olarak merkeziyetçi bir yönetim anlayışına dayanmaktadır. Bu yapı, karar alma süreçlerinde merkezi yönetimin belirleyici olmasını beraberinde getirmiştir. Ancak son yıllarda yönetim kavramının kamu yönetimi literatüründe öne çıkması ve yerelleşme eğilimlerinin güçlenmesiyle birlikte, yerel yönetimlerin sosyal politika alanındaki rolü giderek artmıştır (Karagöz, 2020, s. 148). Bu dönüşüm, özellikle aile politikaları bağlamında belediyelerin yetki ve sorumluluk alanlarında belirginleşmektedir. Nitekim 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu gibi temel mevzuatlar, belediyelere sosyal hizmet sunumu konusunda yasal dayanak sağlamaktadır (Resmî Gazete, 2004; Resmî Gazete, 2005).

Türkiye’ de sosyal politikanın genel çerçevesi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından belirlenmekte; planlama, koordinasyon ve finansman süreçleri büyük ölçüde bu merkezi kurum aracılığıyla yürütülmektedir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2022). Bakanlık, sosyal yardımlar, çocuk ve kadın koruma politikaları, yaşlı bakımı gibi alanlarda stratejik aktör konumunda bulunmakta; yerel yönetimler ise çoğunlukla uygulayıcı ve tamamlayıcı aktörler olarak konumlandırılmaktadır (Ünal ve Caner, 2014, s. 43-45). Bu durum, Türkiye’ deki sosyal politika sisteminin çok düzeyli bir yapıya evrildiğini ancak yerel düzeyde hâlâ merkezi sınırlar içinde işlediğini göstermektedir.

Türkiye’ de yerel yönetimler, aile politikaları çerçevesinde birçok hizmet sunmakla yükümlüdür. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesi uyarınca, kadınlara, çocuklara, yaşlılara ve engellilere yönelik sosyal hizmetlerin sunumu belediyelerin temel görev alanları arasında sayılmaktadır (Resmî Gazete, 2005, s. 3). Bu çerçevede uygulanan hizmetler çeşitli tematik alanlarda somutlaşmaktadır.

Sosyal yardım hizmetleri kapsamında belediyeler, ayni ve nakdi yardımlarla dar gelirli ailelerin temel ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Örneğin, Ankara Büyükşehir Belediyesi (ABB) tarafından uygulanan “Başkent Kart” projesi, ailelere düzenli olarak nakdi yardım sağlayan yenilikçi bir yerel destek mekanizmasıdır (ABB, 2022). Bu tür uygulamalar, merkezi yardım programlarını tamamlayıcı bir işleve sahiptir.

Çocuk bakım hizmetleri alanında, belediyeler kreş ve gündüz bakımevleri açarak erken çocukluk eğitime erişimi kolaylaştırmakta ve çalışan ebeveynlerin bakım yükünü azaltmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin “Masal Evleri” projesi, bu amaca yönelik başarılı bir uygulama olarak öne çıkmakta; çocukların gelişimini desteklerken ebeveynlerin istihdam sürekliliğine de katkı sağlamaktadır (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2023).

Kadınlara yönelik sosyal destek politikaları, belediyelerin son yıllarda öncelik verdiği alanlardan biridir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) bünyesindeki İSMEK, kadınlara yönelik meslek edindirme kursları ve danışmanlık hizmetleri sunarak cinsiyet eşitliğine katkı sağlamakta ve kadınların ekonomik bağımsızlıklarını desteklemektedir (İBB, 2020). Benzer şekilde, 6284 sayılı

Kanun kapsamında geliştirilen mekanizmalar çerçevesinde, Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen “Mor Salkım Kadın Dayanışma Merkezi”, şiddet mağduru kadınlara psikolojik destek, hukuki danışmanlık ve geçici barınma hizmeti sunmaktadır (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2013).

Çocuk refahı hizmetleri de belediyelerin sosyal politika gündeminde önemli yer tutmaktadır. Arnavutköy Belediyesi tarafından yürütülen “Çocuk Atölyesi” projesi, 48 ay ile 12 yaş arası çocuklara yönelik çok boyutlu gelişim destekleri sunmakta ve aile katılımını teşvik etmektedir (Arnavutköy Belediyesi, 2021). Bu tür hizmetler, çocuğun gelişim ortamını zenginleştirerek sosyal risklerin önlenmesine katkı sağlar.

Yaşlılara yönelik hizmetler arasında ise evde bakım ve destek hizmetleri öne çıkmaktadır. Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin “Evde Sağlık ve Sosyal Destek Hizmeti” projesi, yaşlı bireylerin günlük yaşamlarını bağımsız ve güvenli şekilde sürdürebilmelerine olanak tanımaktadır (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2021). Bu tür uygulamalar, nüfusun yaşlanmasına bağlı sosyal ihtiyaçların yerel ölçekte karşılanmasına yönelik bütüncül yaklaşımları temsil etmektedir.

Türkiye’de sosyal politika alanında belediyeler, mevcut mevzuat çerçevesinde sosyal yardım, çocuk bakımı, kadın destek hizmetleri ve yaşlı bakımı gibi temel hizmet alanlarında faaliyet göstermektedir. Bu görevler, büyük ölçüde 5393 ve 5216 sayılı kanunlarla tanımlanmakta ve merkezi yönetimin belirlediği genel politika çerçevesi doğrultusunda yürütülmektedir. Belediyeler, uygulamada çeşitli programlar ve projeler geliştirerek, yerel ihtiyaçlara göre farklılaşan hizmet modelleri oluşturmakta; aynı zamanda merkezi kurumlarla iş birliği içinde çok düzeyli bir yönetim yapısının parçası olarak konumlanmaktadır. Sosyal politikaların planlanması, finansmanı ve izlenmesi süreçlerinde ise merkezi aktörler belirleyici olmaya devam etmekte, belediyelerin rolü büyük ölçüde uygulama ve hizmet sunumu düzeyinde şekillenmektedir. Bu çerçevede Türkiye’de yerel yönetimler, sosyal politikanın yerel düzeyde yürütülmesinde tamamlayıcı ve uygulayıcı aktörler olarak işlev görmektedir.

İskandinavya ve Türkiye Perspektifinden Yerel Yönetimlerin Aileye Yönelik Politikalarındaki Etki Alanı

Yerel yönetimlerin aile politikalarındaki rolü, her ülkenin refah devleti modeline, yönetsel yapısına ve tarihsel gelişim sürecine bağlı olarak önemli farklılıklar göstermektedir. İskandinav ülkelerinde yerel yönetimler, sosyal refahın temel taşıyıcıları olarak geniş bir yetki ve sorumluluk alanına sahipken, Türkiye’de ise yerel yönetimlerin aile politikalarındaki rolü daha sınırlı ve merkezi hükümetin belirlediği politikalar çerçevesinde şekillenmektedir.

İskandinav ülkelerinde yerel yönetimler, çocuk bakımı, ebeveyn izinleri, ekonomik destek mekanizmaları ve cinsiyet eşitliğini destekleyen politikalar gibi aile refahını doğrudan etkileyen alanlarda tam yetkili aktörler olarak konumlanmıştır (Elmgren, 2021, s. 44; Ozan, 2025, ss. 297-298). Yerel yönetimler, merkezi hükümetin genel çerçevesini çizdiği sosyal politika hedeflerini, kendi toplumsal dinamiklerine göre uyarlayarak özgün hizmet modelleri geliştirmektedir. İsveç’te Skollag (2010) çerçevesinde yürütülen erken çocukluk eğitimi hizmetleri, Norveç’te Kommuneloven ve Barnehaageloven kapsamında düzenlenen çocuk bakım politikaları, bu uygulamalara örnek teşkil etmektedir. Belediyelerin, kadınların iş gücüne katılımını teşvik eden projeler ve aile içi şiddete karşı destek mekanizmaları geliştirmeleri de İskandinav modelinde yerel düzeydeki geniş politika üretim kapasitesini göstermektedir (Löfström, 2022, s. 98).

Türkiye’de ise sosyal politika alanı tarihsel olarak merkeziyetçi bir anlayışa dayanmakta ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, aile politikalarının oluşturulmasında temel aktör konumunda bulunmaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2021). Yerel yönetimler, özellikle 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile sosyal hizmet sunumunda uygulayıcı bir rol üstlenmiş; ancak kendi başlarına politika üretme ve şekillendirme konusunda sınırlı bir kapasiteye sahip olmuştur. Bununla birlikte, son yıllarda yerel düzeyde aile politikalarına yönelik önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Ankara Büyükşehir Belediyesi’nin “Başkent Kart” uygulaması, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin “Masal Evleri” projesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin İSMEK merkezleri, belediyelerin sosyal refah

alanındaki yenilikçi girişimlerine örnek oluşturmaktadır (ABB, 2022; İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2023; İBB, 2022).

Türkiye ile İskandinav ülkeleri arasında yerel düzeyde hizmet üretiminin kapsamı, yetki dağılımı ve mali kapasite farklılıkları, aile politikalarının etkililiği üzerinde doğrudan belirleyici olmaktadır. Bu bağlamda aşağıdaki Tablo 2, İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya ve İzlanda ile Türkiye’deki belediyelerin aileye yönelik sosyal politikalar kapsamında yürüttüğü temel görev alanlarını sade ve sistematik biçimde özetlemektedir:

Tablo 2. İskandinav Ülkeleri ve Türkiye’de Belediyelerin Aile Politikalarındaki Görevleri

Ülke	Yerel Yönetimlerin Görevleri
İsveç	Çocuk bakım hizmeti (förskola), ebeveyn destek programları, cinsiyet eşitliği entegrasyonu, yerel eşitlik raporları, sosyal yardımlar
Norveç	Barnehave (kreş), esnek istihdam desteği, ebeveyn danışmanlığı, şiddet mağduru destek hizmetleri, eşitlik planları
Danimarka	Sosyal hizmet planlaması, çocuk ve yaşlı bakımı, yerel destek programları, cinsiyet temelli hizmet tasarımı
Finlandiya	Kamu kreşleri (päiväkoti), çocuk gelişimi hizmetleri, aile destek programları, şiddet önleme birimleri, sosyal danışmanlık
İzlanda	Ebeveyn izin destekleri, kadın istihdamı programları, eşit temsil uygulamaları, yerel danışma merkezleri, cinsiyet eşitliği projeleri
Türkiye	Sosyal yardım uygulamaları, çocuk bakım hizmetleri, kadın danışma merkezleri, meslek edindirme kursları, aile danışmanlığı, kreş açma, engelli ve yaşlı destek birimleri

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tabloda sunulan görev alanları, Türkiye ve İskandinav ülkelerinde belediyelerin aile politikaları kapsamında benzer hizmet alanlarına odaklandığı görülmektedir. Çocuk bakımı, ebeveyn destekleri, kadınlara yönelik hizmetler, cinsiyet eşitliği çalışmaları ve kırılgan gruplara yönelik sosyal destek mekanizmaları, tüm ülkelerde yerel düzeyde ele alınan ortak görev alanları arasında yer almaktadır. Özellikle kadın danışma merkezleri, kreş hizmetleri, meslek edindirme programları ve aile içi şiddetle mücadeleye dönük yerel girişimler, farklı ülke örneklerinde benzer temalar etrafında şekillenmektedir.

Bu durum, aileye yönelik sosyal politikaların yerel yönetimler aracılığıyla hayata geçirilmesinde evrensel eğilimlerin oluştuğunu göstermektedir.

İskandinav modelinde yerel yönetimlerin finansman kaynaklarının büyük bölümünü yerel vergiler ve doğrudan merkezi transferler oluştururken, Türkiye’ de yerel yönetimlerin mali kaynaklarının büyük ölçüde merkezi bütçeden sağlanması, onların bağımsız politika geliştirme kapasitelerini sınırlamaktadır (Ulusoy ve Tekdere, 2019, s. 171). İskandinav ülkelerinde yerel vergilendirme yetkisi, belediyelerin hizmetlerini doğrudan toplumsal ihtiyaçlara göre planlamalarına olanak verirken; Türkiye’ de belediyeler, merkezi idarenin belirlediği finansal çerçeveye bağlı kalmak zorundadır.

Cinsiyet eşitliği açısından da benzer bir farklılaşma gözlemlenmektedir. İskandinav ülkelerinde yerel yönetimler, kadınların iş gücüne katılımını artırıcı projeler, ebeveyn izinlerinin paylaşımı ve aile içi şiddetle mücadele gibi alanlarda aktif politika üretirken; örneğin İsveç’te belediyeler *Jämställdhetsintegrering* (cinsiyet eşitliği entegrasyonu) ve yerel eşitlik planlarını uygulamakta, İzlanda’da ebeveyn izin destekleri ve kadın istihdamı programları yürütülmektedir. Türkiye’ de ise bu alandaki yerel girişimler daha çok proje bazlı ve merkezi desteklerle yürütülmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin “150 Kreş Projesi” ve “Mor Haritam” uygulaması, Ankara Büyükşehir Belediyesi’nin Kadın Dayanışma Merkezleri ile “Başkent Kart” programı, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin “Masal Evleri” projesi gibi örnekler, yerel düzeyde kayda değer girişimlerdir. Bu kapsamda, Türkiye ve İskandinav ülkelerinde yerel yönetimlerin aile politikalarındaki rollerine ilişkin temel farklılıklar aşağıdaki Tablo 3’te özetlenmiştir:

Tablo 3. İskandinav Ülkeleri ve Türkiye’deki Yerel Yönetimlerin Aile Politikalarındaki Etki Alanlarının Karşılaştırması

Kriterler	İskandinav Ülkeleri	Türkiye
Finansman Yapısı	İsveç, Norveç ve Finlandiya’da belediye bazlı gelir vergisi, merkezi transferler ve mali özerklik kombinasyonu. Yerel yönetimler yüksek düzeyde mali yetkiye sahiptir..	Merkezi bütçe koordinatörlüğünde yürütülmektedir, son yıllarda yerel destek programları (Sosyal Destek Kartı, ADEM) yaygınlaşmıştır.

Yerel Yetki Düzeyi	İskandinav ülkelerinde (özellikle Norveç ve Danimarka), yerel yönetimlerin sosyal politikaların tasarımı ve uygulanmasında geniş yetkileri vardır. Kommuneloven ve benzeri yasalarla desteklenmektedir.	5393 ve 5216 sayılı Kanunlarla sosyal hizmetlerde yetkilendirilmiş, uygulama ve geliştirme rolü artmaktadır.
Çocuk Bakım Hizmetleri	Tüm İskandinav ülkelerinde belediyeler erken çocukluk eğitimi ve bakım hizmetlerinden sorumludur. Finlandiya'da "Päiväkoti" gibi modeller zorunludur.	Büyükşehirlerde ücretsiz kreş ve gündüz bakım evleri (İBB 150 Kreş Projesi, İzmir Masal Evleri gibi).
Ebeveyn İzinleri ve Destekler	İzlanda, İsveç ve Norveç'te ebeveyn izinleri uzun ve esnek olup, iş yaşamına dönüşte danışmanlık ve destek hizmetleri yaygındır.	İş yaşamına dönüş destekleri sınırlı, ancak belediyeler danışmanlık ve eğitim hizmetleri sunmaktadır.
Kadınlara Yönelik Destekler	İsveç, Norveç ve Danimarka'da cinsiyet eşitliği yerel politikaların parçasıdır. Jämställdhetsintegrering ve eşitlik planları belediyelerce uygulanmaktadır.	Kadın Dayanışma Merkezleri, İSMEK, Mor Haritam gibi uygulamalarla kadınlara yönelik destekler güçlendirilmektedir.
Aile İçin Ekonomik Destek Mekanizmaları	İsveç, Norveç ve Danimarka'da belediyeler sosyal yardım, kira desteği, yaşam masraflarını karşılayıcı doğrudan ekonomik destek sağlamaktadır.	Sosyal yardım programları kapsamında aileler için kira, gıda ve nakdi destek gibi yerel mali yardım sistemleri geliştirilmiştir.
Yerelleşme Düzeyi	İskandinav ülkelerinde yerel yönetimler yüksek özerklikle hizmet sunar. Hizmetler yerel ihtiyaçlara göre planlanmakta uygulanmaktadır.	Son yıllarda yerelleşme eğiliminde artış, belediyelerin sosyal hizmet çeşitliliği artmaktadır.

Kaynak: Tablo yazar tarafından oluşturulmuştur.

Tabloda özetlenen yapısal farklılıklar, her iki sistemin güçlü yönlerini ve gelişime açık alanlarını ortaya koymakta; Türkiye'nin yerel yönetimlerin sosyal politika üretim kapasitesini artırmaya yönelik reformları ile bu alanda

önemli bir ilerleme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, İskandinav ülkelerinde yerel yönetimler, aile refahını güçlendiren sosyal politika uygulamalarının tasarımı ve yürütülmesinde tam yetkili ve etkin aktörler olarak öne çıkarken; Türkiye’de yerel yönetimlerin bu alandaki rolü, merkezi yönetimin belirlediği politika ve finansman çerçevesine bağlı olarak gelişmektedir. Bununla birlikte, Türkiye’de son dönemdeki yerel yönetim uygulamaları, sosyal hizmet sunumunda çeşitliliğin ve erişilebilirliğin artırılmasına yönelik önemli adımların atıldığını göstermekte; yerel düzeydeki kapasiteyi güçlendirme yönündeki potansiyelin giderek artmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye’nin bu potansiyeli daha etkili kullanabilmesi için, yerel yönetimlerin mali ve idari özerkliklerinin güçlendirilmesi ve yerel sosyal politika üretim süreçlerinin desteklenmesi kritik bir öneme sahiptir.

TARTIŞMA

Çalışma, Türkiye’de aileye yönelik sosyal politikaların uygulanmasında yerel yönetimlerin, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın koordinasyonunda işlevsel bir tamamlayıcılık rolü üstlendiğini ortaya koymaktadır. 5393 ve 5216 sayılı kanunlarla tanımlanan yasal çerçeve, belediyelere sosyal hizmet sunumu konusunda açık bir görev alanı tanımlamakta; ancak bu görev alanı, merkezi düzeyde belirlenen politika hedeflerinin yerel ölçekte uygulanması şeklinde işlemektedir. Bu yapı, yerel yönetimlerin sahadaki ihtiyaçlara göre belirli düzeyde esneklik geliştirmesine olanak tanırken; aynı zamanda merkezi aktörle kurulan kurumsal iş birliği sayesinde bütüncül ve uyumlu bir sosyal hizmet mimarisinin oluşumuna katkı sunmaktadır.

İskandinav ülkeleriyle yapılan karşılaştırmalı analiz, yerel yönetimlerin sosyal politika alanındaki kurumsal rolünün, ülkelerin yönetim biçimleri ve mali yapılarına bağlı olarak nasıl farklılaştığını net biçimde ortaya koymaktadır. İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya ve İzlanda’da yerel yönetimler hem hizmet uygulayıcıları olarak hem de sosyal politikaların tasarım, finansman ve stratejik yönetim süreçlerinde etkin rol üstlenen özerk aktörlerdir. Bu ülkelerde anayasal güvence altındaki yerel özerklik, yerel vergilendirme yetkisi ve çok kaynaklı mali sistemler aracılığıyla sosyal hizmetlerin sürdürülebilirliği ve bölgesel kapsayıcılığı güçlü biçimde sağlanmaktadır. Örneğin Finlandiya’da gelişim temelli kamu kreşleri, İzlanda’da eşitlikçi

ebeveyn izin sistemleri, İsveç ve Norveç'te cinsiyet eşitliğini yerel düzeyde önceleyen entegre hizmet planları, belediyelerin teknik ve sosyal dönüşüm üreten politik aktörler haline geldiğini göstermektedir. Türkiye'de ise sosyal politika yapım süreci, geleneksel olarak merkeziyetçi bir yapıya dayansa da özellikle büyükşehir belediyeleri düzeyinde gelişen yeni uygulamalar, yerel kapasitenin önemli ölçüde artmakta olduğunu göstermektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin "150 Kreş", İzmir'in "Masal Evleri", Ankara'nın "Başkent Kart" gibi projeleri; kadın danışma merkezleri, esnek mesai uygulamaları ve çocuk bakım destekleri gibi hizmetler, yerel yönetimlerin sadece uygulayıcı değil, aynı zamanda toplumsal ihtiyaçlara duyarlı politika üreticileri haline gelmeye başladığını ortaya koymaktadır. Örneğin, Bursa Büyükşehir Belediyesi 2024 yılı içinde sosyal destek ve yardımlara yaklaşık 500 milyon TL, İzmir Büyükşehir Belediyesi ise yaklaşık 527 milyon TL kaynak ayırmıştır (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2024; Ege'ye Dair, 2024). Bu tahsisler, yerel yönetimlerin sosyal politika alanında artık hem uygulayıcı hem de kaynak tahsisi ve hizmet çeşitliliği konusunda stratejik tercihler yapan aktörler hâline geldiğini göstermektedir. Bu bulgu, literatürde Esping-Andersen'in (1990) "sosyal demokrat refah rejimi" sınıflamasının ötesinde İskandinav ülkelerinin içsel farklılıklarını vurgulayan yaklaşımlarla uyumludur (Hemerijck, 2013; Kautto, 2002). Özellikle yerel özerklik ve çok düzeyli yönetim perspektifinden bakıldığında, çalışmanın bulguları mevcut literatürde tanımlanan kurumsal çeşitlilik ve yerel kapasite vurgusunu da desteklemektedir. Yerel yönetimlerin sosyal politikaların yalnızca uygulayıcısı değil, aynı zamanda tasarım ve yönetim süreçlerinin asli aktörü olduğu yönündeki bulgu, Türkiye örneğiyle karşılaştırıldığında yapısal farklılıkların daha belirgin biçimde görünür olmasını sağlamaktadır.

Bu gelişmeler, Türkiye’deki yerel yönetimlerin stratejik planlama yetisinin ve hizmet sunum çeşitliliğinin artmakta olduğunu ve özellikle kırılgan gruplara yönelik sosyal politikaların daha kurumsal bir zemine kavuşmaya başladığını ortaya koymaktadır.

Ancak mevcut yapının güçlü yönleri kadar gelişime açık yönleri de bulunmaktadır. Türkiye’de yerel yönetimlerin mali kaynaklara erişimi büyük ölçüde merkezi transferlere bağımlı kalmakta; bu bağımlılık oranı genel olarak %60 iken büyükşehir belediyelerinde %75 seviyelerine ulaşmaktadır (Tekdere ve Gürbüz, 2021, s. 79). Ayrıca küçük ve orta ölçekli belediyelerde teknik altyapı ve insan kaynağı gibi kurumsal kapasite eksiklikleri belirgindir (Çınar, 2025, s. 40). Bu durum, bazı yenilikçi hizmet modellerinin yalnızca güçlü kurumsal yapıya sahip büyükşehirlerde uygulanmasına yol açarken, Türkiye’nin sahip olduğu potansiyelin ülke genelinde eşit ve bütüncül biçimde hayata geçirilmesini güçleştirmektedir.

Bu çerçevede Türkiye modeli, kuramsal olarak “çok düzeyli yönetim” anlayışının merkez-yerel eşgüdümüne dayalı bir biçimini temsil etmektedir. Yerel yönetimler sadece hizmet sunan birimler değil; bunun yanında merkezi stratejik hedeflerin yerele aktarılmasında ve toplumsal taleplerin politika döngüsüne yansıtılmasında önemli bir arayüz işlevi görmektedir. Özellikle büyükşehir belediyelerinde gözlenen kurumsal çeşitlilik, toplumsal duyarlılık ve hizmet inovasyonu, Türkiye’nin sosyal politika alanında yerelden güç alan, daha esnek, katılımcı ve kapsayıcı bir yapıya doğru evrildiğini göstermektedir. Bu gelişmelerin öncelikle sunum kalitesini artırması, dolayısıyla hizmete doğrudan erişen bireylerin memnuniyet ve refah seviyesini de olumlu yönde etkilemesi öngörülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, çalışma bulguları mevcut literatürde Türkiye’de sosyal politikanın merkezîyetçi yapısına ilişkin eleştirilerle (Ünal ve Caner, 2014; Karagöz, 2020) kısmen örtüşmekle birlikte yerel yönetimlerin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın koordinasyon ve yönlendirmesiyle tamamlayıcı bir işlev üstlendiğini de göstermektedir. Büyükşehir belediyelerinin son dönemde geliştirdiği yenilikçi uygulamalar ise literatürde yeterince vurgulanmamış yeni bir eğilimi temsil etmekte; yerel kapasitenin artışı, merkezi aktörün stratejik hedefleriyle uyumlu biçimde

işlevselleşmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, bulguları hem klasik literatürle karşılaştırmakta hem de güncel gelişmeleri analitik olarak yeni bir çerçeveye oturtmaktadır. Bu çerçeveden hareketle dönüşüm sürecinde atılacak stratejik adımlar; yerel yönetimlerin mali ve idari özerkliğinin artırılması; iyi örneklerin sistematik biçimde yaygınlaştırılması, küçük ölçekli belediyelere yönelik kapasite artırıcı mekanizmaların geliştirilmesi ve kırılgan gruplara dönük hizmetlerin sürdürülebilirliğinin teminat altına alınması olmalıdır. Bu girişimler Türkiye'nin aileye yönelik sosyal politikalarını daha adil, eşitlikçi ve bütüncül bir yapıya ulaştıracaktır. Bu doğrultuda, İskandinav örnekleri mutlak bir model transferi değil; yerel kapasitenin güçlendirilmesine yönelik işlevsel benzerlikler üzerinden değerlendirilebilecek kıymetli bir referans seti olarak ele alınmalıdır. Türkiye'nin kendi özgün yapısı içinde geliştirdiği yerel sosyal hizmet modellerinin, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda izlenmesi, desteklenmesi ve yaygınlaştırılması; çok düzeyli yönetim sisteminin daha sürdürülebilir, daha kurumsal ve daha kapsayıcı bir temele oturtulmasına katkı sağlayacaktır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Aileye yönelik sosyal politika uygulamaları, ülkelerin yönetsel yapıları ve kurumsal işleyişleri doğrultusunda farklı biçimlerde şekillenmektedir. Bu farklılaşma, özellikle yerel yönetimlerin sürece katılım düzeyinde belirginleşmektedir. Bu çalışma, Türkiye ile İskandinav ülkeleri (İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya ve İzlanda) arasında yerel yönetimlerin aileye yönelik sosyal politika uygulamalarındaki rolünü karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Nitel araştırma yöntemi ve karşılaştırmalı analiz tekniği kullanılarak yürütülen çalışmada, yerel yönetimlerin sosyal politikadaki kurumsal konumu; finansman yapısı, uygulama yetki düzeyi, çocuk bakım hizmetleri, ebeveyn destekleri, kadınlara yönelik programlar, ekonomik yardım mekanizmaları ve yerelleşme düzeyi gibi temel göstergeler üzerinden değerlendirilmiştir.

Elde edilen bulgular, İskandinav ülkelerinde yerel yönetimlerin, sosyal politikaların hem planlama hem de uygulama süreçlerinde doğrudan belirleyici ve mali açıdan özerk aktörler olduğunu göstermektedir. Bu ülkelerde, sosyal hizmetlerin kapsamı ve niteliği büyük ölçüde yerel düzeyde şekillenmekte; belediyeler eşitlik, cinsiyet dengesi ve çocuk refahı gibi alanlarda aktif politika

üretimi yapabilmektedir. Türkiye örneğinde ise sosyal politika üretimi ağırlıklı olarak merkezi yapılar eliyle yürütülmekte, yerel yönetimler ise Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın öncülüğünde uygulayıcı ve tamamlayıcı roller üstlenmektedir. Özellikle son yıllarda büyükşehir belediyeleri düzeyinde kurumsallaşan Aile Destek Merkezleri, Kadın Dayanışma Merkezleri ve çocuk odaklı sosyal hizmet birimleri, yerel düzeydeki hizmet çeşitliliğini artırmış; merkezi ve yerel düzeyler arasındaki koordinasyon mekanizmaları gelişmiştir.

İskandinav modeli, yerel yönetimlerin politika tasarımıadaki rolü, geniş mali yetkileri ve sosyal kapsayıcılığı önceleyen hizmet mimarisıyla dikkat çekmekte; Türkiye bağlamında ise bu model, yapısal benzerlik beklentisiyle değil, işlevsel karşılaştırmalar yoluyla değerlendirilmektedir. Türkiye'nin mevcut kurumsal yapısı ve merkezi koordinasyon kapasitesi, yerel yönetimlerle kurulan iş birlikleri üzerinden hizmetlerin erişilebilirliğini artıracak mekanizmalar üretmeye açıktır.

Çalışmada ulaşılan bulgular, Türkiye'de aileye yönelik sosyal hizmetlerin yerel düzeyde uygulanmasında kurumsal kapasitenin giderek güçlendiğini ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile yerel yönetimler arasındaki eşgüdümün, hizmetlerin toplumsal ihtiyaçlara daha uyumlu ve kapsayıcı şekilde sunulmasına katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Yerel yönetimlerin mevcut yetki çerçevesi içinde yürüttüğü uygulamaların, merkezi stratejilerle uyumlu biçimde desteklenmesi, Türkiye'nin aile odaklı sosyal politikalarının etkili ve sürdürülebilir biçimde uygulanmasına olanak tanımaktadır.

Bu çerçevede Türkiye'nin izlemesi gereken stratejik yönelimler, yerel düzeyde sosyal inovasyon merkezlerinin kurulmasını, üniversitelerle entegre çalışacak Ar-Ge destekli sosyal politika laboratuvarlarının yaygınlaştırılmasını, belediyeler arasında bölgesel sosyal refah konsorsiyumlarının oluşturulmasını, dijital sosyal hizmet platformlarının geliştirilerek vatandaş memnuniyetinin ve şeffaflık düzeyinin artırılmasını, sosyal hizmetlerin çevresel sürdürülebilirlik ilkeleriyle bütünleştirilmesini ve cinsiyet eşitliği ile dezavantajlı gruplara yönelik yerel politikaların performans temelli izlenmesini kapsamaktadır. Bu stratejik adımların kararlılıkla hayata geçirilmesi, Türkiye'nin kapsayıcı, eşitlikçi ve yenilikçi bir sosyal refah sistemi oluşturmaya ve bölgesel

düzeyde model teşkil eden bir ülke konumuna yükselmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Türkiye, bu stratejik adımları istikrarlı biçimde uyguladığı takdirde, sadece kendi içinde daha adil, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir sosyal refah sistemi oluşturmakla kalmayacak; bunlara ek olarak bölgesel ve küresel ölçekte yerel yönetim temelli sosyal politika üretiminde örnek gösterilen ülkelerden biri hâline gelecektir. Bu vizyoner dönüşüm sürecinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın öncülüğündeki merkezi politikalar ile yerel yönetimlerin esnekliği ve sahaya yakınlığı arasında kurulacak dengeli bir iş birliği modeli, Türkiye'yi geleceğin güçlü, yenilikçi ve eşitlikçi refah toplumu idealine bir adım daha yaklaştıracaktır.

KAYNAKÇA

- ABB (Ankara Büyükşehir Belediyesi). (2020). *Sosyal Yardımlar - Başkent Kart*. Erişim Tarihi: 08 Eylül 2024, <https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/sosyal-yardimlar>.
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2022). *Faaliyet Raporu 2022*. Ankara. Erişim Tarihi: 14 Ekim 2024, https://www.aile.gov.tr/media/129482/ashb_2022-idare-faaliyet-raporu.pdf.
- Alcock, P., and Craig, G. (Eds.). (2009). *International social policy: Welfare regimes in the developed world 2nd edition*. Bloomsbury Publishing.
- Annesley, C., Engeli, I., and Gains, F. (2015). The Profile of Gender Equality Issue Attention in Western Europe. *European Journal of Political Research*, 54, 525-542.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Evde Bakım Hizmetleri*. Erişim Tarihi: 24 Eylül 2024, <https://www.antalya.bel.tr/Hizmetlerimiz/Evde-Bakim-Hizmetleri>.
- Arbeids- og inkluderingsdepartementet. (2005). *Arbeidsmiljøloven*. Oslo. Erişim Tarihi: 14 Ağustos 2024, <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-62>.
- Arnavutköy Belediyesi. (2021). *Çocuk Atölyesi*. Erişim Tarihi: 24 Eylül 2024, <https://projegunlugu.arnavutkoy.bel.tr/proje/cocuk-atolyesi>.
- Baldersheim, H., and Øgård, M. (2008). Innovation in E-Government: Analysis of Municipal Web Pages in the Nordic Countries. *Information Polity*, 13(3), 125-137.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi, (2013). *Mor Salkım Kadın Dayanışma Merkezi*. <https://www.bursa.bel.tr/haber/kadinlar-siddetsiz-bir-dunya-istiyor-15252>, Erişim Tarihi: 24 Eylül 2024. Erişim Tarihi: 24.09.2024.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi. (2024). *Büyükşehir'den 500 Milyon TL'lik Can Suyu*. Erişim Tarihi: 13 Ağustos 2025, <https://www.bursa.bel.tr/bursada-sosyal-destek-paketi-500-milyon-tl>.
- Cantillon, B., Marx, I., and Van den Bosch, K. (2009). *Social Policy and the Labour Market*. Oxford: Oxford University Press.
- Collier, D. (1993). The Comparative Method. In A. Finifter (Ed.), *Political Science: The State of the Discipline II* (ss. 105-119). Washington, DC: American Political Science Association.
- Daly, M., and Yeates, N. (2020). *Social Policy: An Introduction* (5th ed.). Polity Press.
- Dean, H. (2019). *Social Policy* (3rd ed.). Polity Press.
- Ege'ye Dair. (2024). *İşte İzmir Büyükşehir Belediyesinin Mali Tablosu: Kalem Kalem Açıklandı*. Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2025, <https://www.egeyedair.com/iste-izmir-buyuksehir-belediyesinin-mali-tablosu-kalem-kalem-aciklandi/30589>.
- Elmgren, A. (2021). Lost Land of Bliss: Imagined Temporalities of the Nordic Welfare State. In *The Nordic Economic, Social and Political Model* (pp. 37-61). Routledge.
- Esping-Andersen, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Princeton University Press.

- Ferragina, E., Seeleib-Kaiser, M., and Spreckelsen, T. (2015). The Four Worlds of 'Welfare Reality' - Social Risks and Outcomes in Europe. *Social Policy and Society*, 14(2), 287-307.
- Greer, S. L., and Elliott, H. (2019). *Federalism and Social Policy: Patterns of Redistribution in 11 Democracies*. University of Michigan Press.
- Greve, C., Ejersbo, N., Læg Reid, P., and Rykkja, L. H. (2020). Unpacking Nordic Administrative Reforms: Agile and Adaptive Governments. *International Journal of Public Administration*, 43(8), 697-710.
- Hemerijck, A. (2013). *Changing Welfare States*. Oxford University Press.
- Hudson, J., and Lowe, S. (2009). *Understanding the Policy Process: Analysing Welfare Policy and Practice* (2nd ed.). Policy Press.
- İBB (İstanbul Büyükşehir Belediyesi). (2020). *İSMEK*. Erişim Tarihi: 18 Eylül 2024, <https://enstitu.ibb.istanbul/portal/default.aspx>.
- İBB (İstanbul Büyükşehir Belediyesi). (2020). *Askıda Fatura Projesi Faaliyet Raporu 2020*. İstanbul. Erişim Tarihi: 8 Ekim 2024, <https://ibb.istanbul/ibb/faaliyet-raporlari/>.
- Íslandsstofa. (2021). *Maternity and Paternity Leave in Iceland*. Erişim Tarihi: 24 Ekim 2024, <https://work.iceland.is/living/maternity-and-paternity-leave/>.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2023). *Masal Evleri Projesi*. Erişim Tarihi: 24 Eylül 2024, <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/izmir-e-yayilan-masal-evi-projesi-cigli-egekent-e-de-ulasti/48428/156>.
- Jordan, B., and Drakeford, M. (2012). *Social Work and Social Policy under Austerity*. Bloomsbury Publishing.
- Kangas, O., and Rostgaard, T. (2020). *Nordic Welfare States in the European Context*. Routledge.
- Karagöz, S. (2020). Türkiye'de Sosyal Devletin Sosyal Yardım Bağlamında Değerlendirilmesi. *Ekonomi İşletme ve Maliye Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 146-169.
- Kautto, M. (2002). Investing in Services in West European Welfare States. *Journal of European Social Policy*, 12(1), 53-65.
- Kennett, P. (Ed.). (2008). *Governance, globalization and public policy*. Edward Elgar Publishing.
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2018). *Kommuneloven* (LOV-2018-06-22-83). Oslo. Erişim Tarihi: 18 Ekim 2024, <https://lovdata.no/lov/2018-06-22-83>.
- Koslowski, A., Blum, S., and Moss, P. (Eds.). (2016). *12th International Review Of Leave Policies and Related Research 2016*. Vienna: International Network on Leave Policies and Related Research.
- Kossek, E. E., Baltes, B. B., and Matthews, R. A. (2011). How Work-Family Research Can Finally Have an Impact in Organizations. *Industrial and Organizational Psychology*, 4(3), 352-369.

- Ladner, A., Keuffer, N., Baldersheim, H., Hlepas, N., Swianiewicz, P., Steyvers, K., ... and Navarro, C. (2019). Measuring Local Autonomy. *Patterns of Local Autonomy in Europe*, 37-74.
- Lewis, J., Knijn, T., Martin, C., and Ostner, I. (2008). Patterns of Development in Work/Family Reconciliation Policies for Parents in France, Germany, the Netherlands, and the UK in the 2000s. *Social Politics*, 15(3), 261-286.
- Lijphart, A. (1971). Comparative Politics and the Comparative Method. *American Political Science Review*, 65(3), 682-693.
- Löfström, Å. (2022). Gender Mainstreaming in Sweden. *European Journal of Gender Equality*, 11(2), 90-110.
- Mahon, R., Anttonen, A., Bergqvist, C., Brennan, D., and Hobson, B. (2012). Convergent Care Regimes? Childcare Arrangements in Australia, Canada, Finland and Sweden. *Journal of European Social Policy*, 22(4), 419-431.
- Nordberg, K., Virkkala, S., and Mariussen, Å. (2023). Municipalities and Communities Enabling Social Innovations in Peripheral Areas – Case Studies from Ostrobothnia, Finland. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 106(1), 74-95.
- Ozan, M. S. ve Yolcu, F. S. (2024). Sükût Daima Altın Mıdır? Stratejik Sessizlik Kavramını Kamu Kurumlarının Belirsiz İtibarı Üzerinden Değerlendirmek. *Amme İdaresi Dergisi*, 57(1).
- Ozan, M.S. (2025). Ailede Kuşaklar Arası İletişimin Dönüşümü: Türkiye Örneğinde Kamu Politikalarının Uluslararası Modellerle Karşılaştırmalı Bir Analizi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 25 (Aile Özel Sayısı Cilt-1), 289-329.
- Powell, J., and Hendricks, J. (2009). The Welfare State in Post-Industrial Society. *A Global Perspective*. Dodrecht: Springer.
- Ragin, C. C. (2014). *The Comparative Method: Moving Beyond Qualitative and Quantitative Strategies*. Univ of California Press.
- Ray, R., Gornick, J. C., and Schmitt, J. (2010). Who Cares? Assessing Generosity and Gender Equality in Parental Leave Policy Designs in 21 Countries. *Journal of European Social Policy*, 20(3), 196-216.
- Resmî Gazete. (2004). 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. 23.07.2004. Erişim Tarihi: 7 Ekim 2024, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
- Resmî Gazete. (2005). 5393 sayılı Belediye Kanunu. 13.07.2005. Erişim Tarihi: 18 Ekim 2024, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050713-6.htm>.
- Resmî Gazete. (2012). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. 20.03.2012. Erişim Tarihi: 28 Kasım 2024, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>.

- Resmî Gazete. (2011). *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname* (633 sayılı KHK). Erişim Tarihi: 24 Eylül 2024, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=633&MevzuatTur=4&MevzuatTertip=5>.
- Sartori, G. (1991). Comparing and Miscomparing. *Journal of Theoretical Politics*, 3(3), 243-257.
- Socialstyrelsen. (2020). *Socialtjänstlagen: En översikt*. Stockholm. Erişim Tarihi: 28 Ekim 2024, <https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/en-socialtjanst-i-forandring/>.
- STM. (2021). *Lähisuhdeväkiavallan ehkäisyohjelma*. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, Helsinki. Erişim Tarihi: 07 Kasım 2024, <https://stm.fi/laheisuhde-ja-perhevakivalta>.
- Taylor-Gooby, P., and Leruth, B. (Eds.). (2018). *Attitudes, aspirations and welfare: Social policy directions in uncertain times*. Springer.
- Tekdere, M. ve Gürbüz, A. Ş. (2021). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Mali Sürdürülebilirliği: Ampirik Bir Analiz. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 70, 77-96.
- Ulusoy, A. ve Tekdere, M. (2019). Türkiye’deki Belediyelerin Mali Sorunları ve Muhtemel Etkiler. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 4(2), 167-182.
- Utdanningsdirektoratet. (2005). *Barnehaeloven* (LOV-2005-06-17-64). Oslo. Erişim Tarihi: 28 Kasım 2024, <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64>.
- Ünal, F. ve Caner, C. (2014). Yerel Yönetimler ve Sosyal Politika(lar): Sosyal Belediyecilik. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 49(2), 31-49.
- Yolcu, F. S. ve Ozan, M. S. (2024). Stratejik Yönetim Perspektifinden Dijital Hükümet: Uygulama Süreçlerine İlişkin Nitel Bir İnceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13(5), 2294-2318.
- Yüksel, F. (2007). Sosyal Devletin Dönüşüm Sürecinde Yerel Yönetimlerin Yeni İşlevleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 62(01), 279-298.

